

Cilvēku ar pulmonālo arteriālo hipertensiju ikdiena

Līna Butāne

butane.lina@gmail.com

Ieva Plūme

ieva.plume@phlatvia.lv

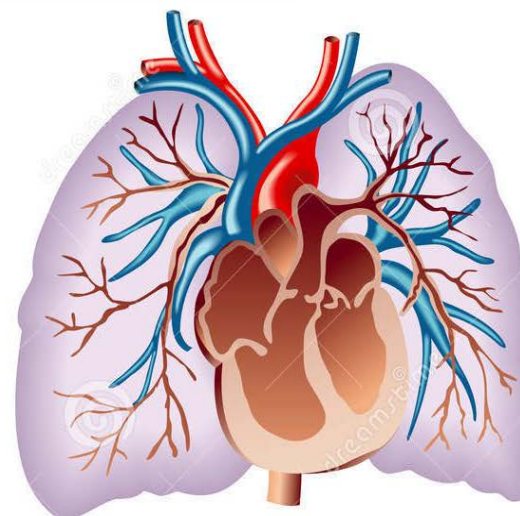
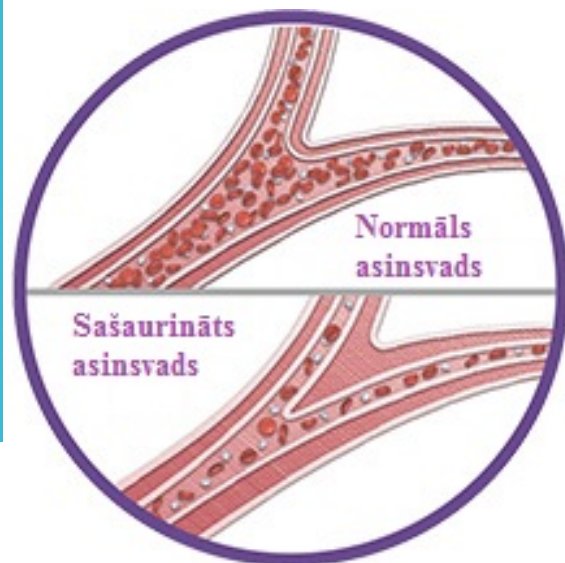
Sabiedrības integrācijas
fonds

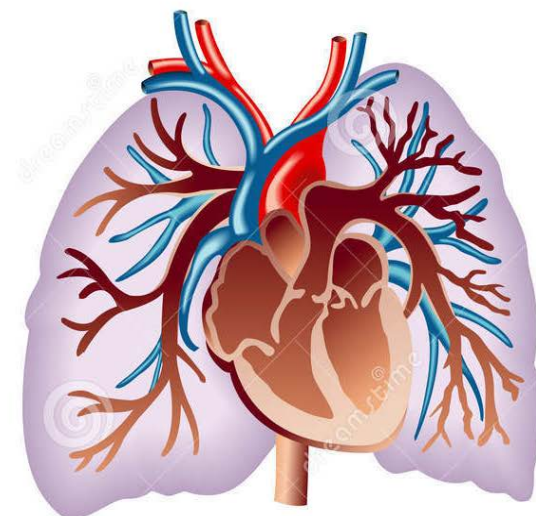

Kas ir pulmonālā arteriālā hipertensija?

- Pulmonālā arteriālā hipertensija (PAH) ir slimība, ko raksturo pieaugoša plaušu artēriju pretestība. Tā rezultātā tiek traucēta skābekļa uzņemšana un izmantošana, pasliktinās sirdsdarbība, līdz ar to visu cilvēka orgānu normāla darbība.
- PAH pieskaita retu slimību grupai. Tās simptomi ir līdzīgi citām slimībām: elpas trūkums, nogurums, sāpes krūtīs, sinkopes, tāpēc PAH bieži vien atklāj novēloti. Tā ir strauji progresējoša un dzīvībai bīstama slimība.

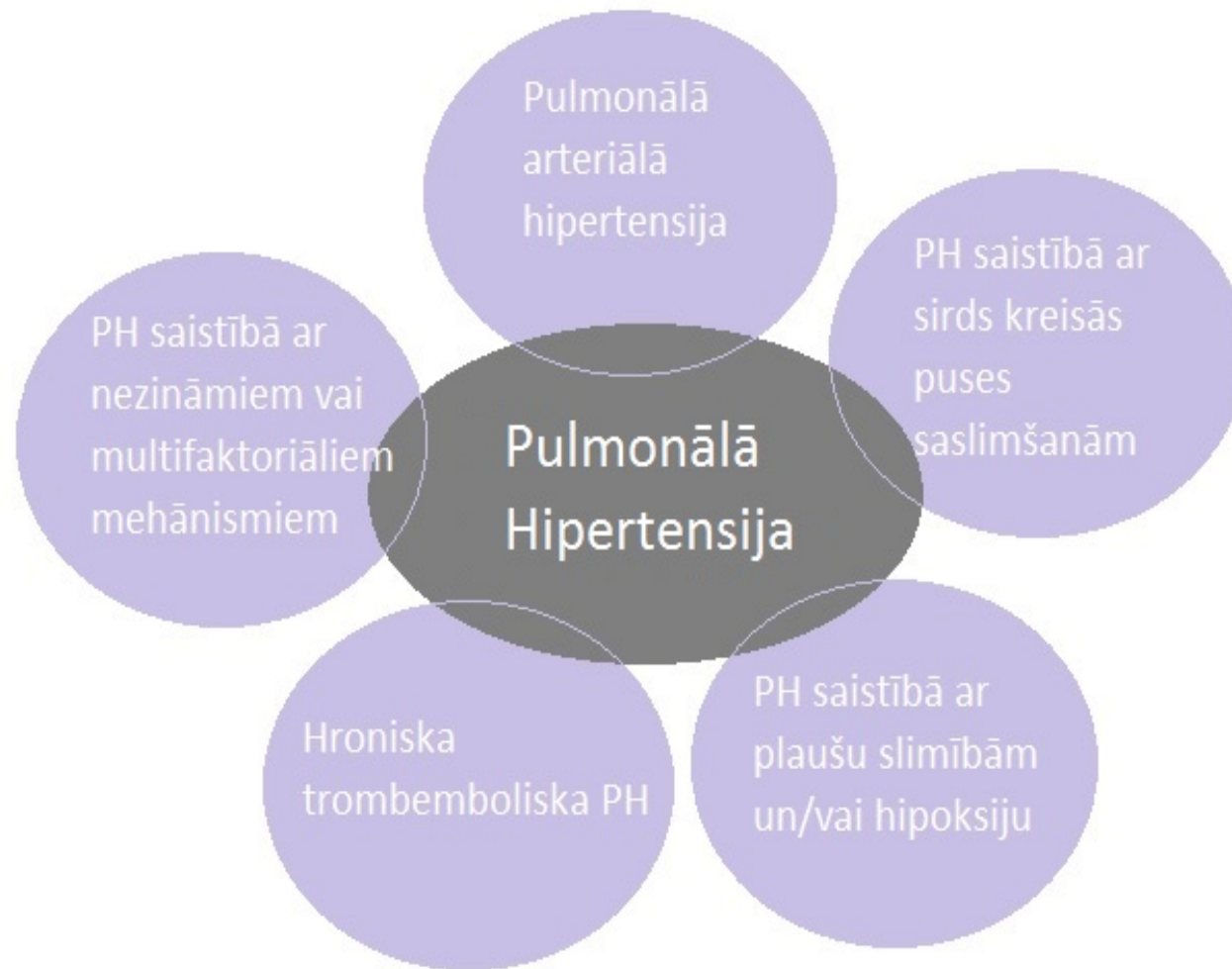
SIRDS PAH GADĪJUMĀ

NORMĀLA SIRDS

PH klasifikācija

Zane (33)

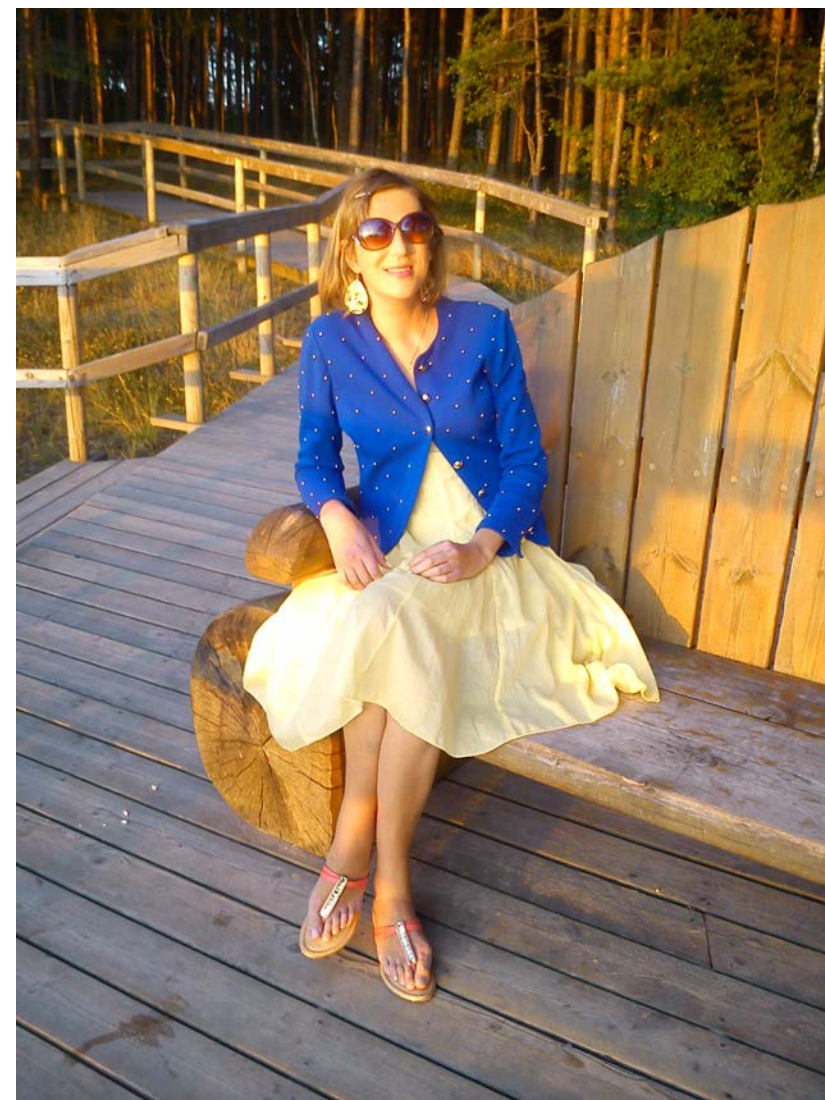
2011.gads
Idiopātiska PAH

2014.gads
Plaušu
transplantācija

2014.gada sākumā
slimnīcā

2015.gadā Baltajā
kāpā Latvijā

2011.gada
janvāris

- Zane strādāja par pavāru. Pirmās PAH pazīmes parādās, ceļot smagumus, ejot lielākus attālumus, kāpjot pa kāpnēm – aizdusa, paātrināta sirdsdarbība, spiedoša sajūta krūtīs, savilkti augšdelma un vaigu muskuļi. Kolēģi ievēro Zanes **interesanto** lūpu krāsu.
- Zane sākumā vēršas pie ģimenes ārsta, tālāk reģionālajā slimnīcā, pēc tam - PSKUS.
- Viņai veic izmeklējumus: EHO, analīzes, EKG, Rtg, spirogrāfija, sirds kateterizācija, CT.
- 1 mēneša laikā Zanei uzstāda precīzu **diagnozi** – **Idiopātiska jeb nezināmas izcelsmes PAH**.
- Pirmās izjūtas – **NEZIŅA** un **uztraukums**, vai saņems dzīvības uzturēšanai nepieciešamos medikamentus.

2011.gads

- Zane saņem valsts kompensējamus medikamentus.
- Iepazīstas ar levu Plūmi, Lolitu Indriksoni un nodibina Pulmonālās hipertensijas biedrību.

2012.gada
ziema

- 2012.gada sākumā lēmums par plaušu transplantācijas nepieciešamību.

2014.gada
pavasaris

- Stāvoklis ļoti smags: Zane pati nevar nomazgāties, apģērbties, uzkāpt pa kāpnēm. Gultas režīms un atkarība no skābekļa aparāta visu diennakti.
- 15.aprīlī **Zanei veic abu plaušu transplantāciju** Vīnē.

Šobrīd Zane

- Zane jūtas ļoti labi - ***dzīve mainījusies par 360 grādiem!***
- **Strādā** viesnīcā un kafejnīcā – darbs pie datora.
- Iet ātri, reti nepieciešama atpūta, bez grūtībām uzkāpj 3. stāvā, **apmeklē sporta zāli.**
- Zane jūtas pateicīga un **bauda dzīvi** – bieži ceļo un iepazīst Latviju, tiekas ar draugiem, ir sociāli aktīva un emocionāli atbalsta citus pacientus. Ada un nodarbojas ar fotografēšanu.
- Šobrīd apmeklē dažādu specialitāšu ārstus 1x mēnesī, uz Vīni dodas 1x pusgadā.

Irina (54)

**1975.gads
Deffectus septi
ventriculorum,
Hypertensia
a.pulmonalis**

**2011.gads
PAH saistībā ar
iedzimtu sirdskaiti**

2015.gads

1975. –
2005.gads

- Jau desmit gadu vecumā Irina jūt pirmos simptomus: grūtības sagādā rotaļas ar citiem bērniem, slēpošana, skriešana.
- Ārsti **uzstāda diagnozi iedzimta sirdskaite** un rekomendē sirds transplantāciju, 20.gs. 70-80.gados tas ir grūti izdarāms.
- Veiksmīgi **pabeidz studijas** un **strādā** par pedagogu.
- 25 gados Irina **sāk atklepot asinis**, bieži ārstējas slimnīcā sakarā ar attīstījušos plaušu infekciju un angīnu. Iestājas rezistence pret antibiotikām.

2011.gads

- Ar atkārtotu asins atklepošanas epizodi nonāk PSKUS .
- Irinai veic: EHO, EKG, Rtg, CT, analīzes, sirds kateterizāciju (kopš bērnības 5x) un **diagnosticē PAH saistībā ar iedzimtu sirdskaiti.**
- Kopš bērnības Irina ir samierinājusies ar savu stāvokli un ārstu sniegto informāciju uztver mierīgi, tomēr atzīmē, ka mājās nereti **jūtas nomākta.**
- Saņem valsts kompensējamu medikamentu, kas **atvieglo PAH simptomus**, jo zāļu, kas ārstētu slimību – nav.

Šobrīd Irina

- Irinas pašsajūta ir atkarīga no laika apstākļiem - ātri nogurst ejot, grūti nest iepirkumus, nevar pati uzkopt dzīvokli – **mājas darbos palīdz draudzene un kaimiņi**. Pastāvīgi dzīvo ar **zemu skābekļa saturāciju** asinīs - ap 60-70%.
- Irina **strādā par mājskolotāju** bērniem ar mācīšanās grūtībām. **Nodarbojas ar manikīra veikšanu**. Iespēju robežās apmeklē teātri, dažādus kursus, katru dienu dodas pastaigās.
- Irinai patīk gatavot, adīt, lasīt, spēlēt datorspēles, skatīties melodrāmas.
- Ģimenes ārstu apmeklē 1x mēnesī, kardiologu 1x pusgadā.

Leonīds (60)

2001.gads
PATE

2009.gads
Hroniska
trombemboliska
pulmonāla
hipertensija

2014.gads
Pulmonāla
endarterektomija

2015.gads

2001. gads

2009.gads

- Darbs saistīts ar restaurāciju. Pirmos simptomus Leonīds ievēro, ejot uz darbu – nepieciešams vairākas reizes apstāties un atpūsties, grūti elpot, jāklepo.
- **Sākotnēji uzstāda diagnozi bronhiālā astma un atbilstoši ārstē**, tomēr tas nepalīdz. Leonīdam veic papildu izmeklējumus, un uzstāda diagnozi **plaušu artēriju trombembolija**.
- Leonīds 2x nonāk intensīvajā terapijā ar atkārtotām plaušu artēriju trombembolijām.
- Viņam **iesaka samierināties ar diagnozi** un rekomendē medikamentus sirds mazspējas mazināšanai. Leonīdam ir izteikti samazinātas fiziskās spējas.
- 2009.gadā Leonīds nonāk PSKUS. Tur veic EHO, CT, kāju vēnu DUPLEX ultrasonogrāfiju, analīzes, Rtg, sirds kateterizāciju - **uzstāda diagnozi hroniska trombemboliska pulmonāla hipertensija**.

2014.gads

Šobrīd
Leonīds

- Leonīdam Vīnē veic vienu no **sarežģītākajām operācijām pasaulē: pulmonālo endarterektomiju**. Viņš atkopjas 3 nedēļu laikā.
- Šobrīd Leonīds jūtas tā, it kā viņam būtu dota vienreizēja iespēja dzīvot. **Emocionāli un fiziski viņš spēj daudz vairāk**: pastaigājas 2 - 3 stundas, var pacelt mazmeitiņu (10 kg), dejojot, ir atgriezušās 70% darba spējas.
- Leonīdam ir daudzveidīgi vaļasprieki: viņš veido piramīdas, krāj porcelāna figūriņas, ceļo, ar ģimeni bauda kultūras pasākumus.
- Kardiologu apmeklē 1x trīs mēnešos.

Sabiedrības integrācijas
fonds

Paldies!

Prezentācija radīta projekta Nr. 2012.EEZ/PP/1/MIC/102/051
«Interēšu aizstāvības un izglītošanas instrumentu izveide
cilvēkiem ar pulmonālo arteriālo hipertensiju» ietvaros

Projektu finansiāli atbalsta
Islande, Lihtenšteina un
Norvēģija.

Programmu finansē EEZ
finanšu instruments un
Latvijas valsts.

www.sif.gov.lv

www.eeagrants.lv

www.eeagrants.org